

Naabii Rúť

© 1996 David C. Cook

Séréel ndút

Naaβii Rúť
L'histoire de Ruth

Traduction en sérère ndut
du livre de Ruth
tiré de la Bible

Wycliffe Bible Translators
PO Box 628200
Orlando, FL 32862

L'histoire de Ruth

en langue sérère ndut

Sénégal

Afrique de l'Ouest

Deuxième édition

2020

Illustrations © 1996 David C. Cook

© 2020 Wycliffe Bible Translators Inc.

Pour mieux lire ce livre

Chaque lettre de l'alphabet ndút n'a, en général, qu'une seule prononciation. Les symboles ci-dessous (qui suivent) peuvent présenter des difficultés. Ceci est dû au fait que leurs valeurs phonétiques (c'est-à-dire, leurs prononciations) se distinguent de celles de l'orthographe française. Il y a aussi des lettres qui représentent des sons qui n'existent même pas dans la langue française.

aa	se trouve dans	aan	tam-tam
ɓ	se trouve dans	ben	accompagner
c	se trouve dans	caac	grand-parent
ɗ	se trouve dans	ɗon	vous
e	se trouve dans	bet	jeter
ee	se trouve dans	meel	interroger
é	se trouve dans	kéy	demain
ée	se trouve dans	yéem	puits
ë	se trouve dans	bën	flairer
ëe	se trouve dans	dëek	appeler

i	se trouve dans	pil	cuillère
ii	se trouve dans	pii	jujube
í	se trouve dans	tíl	marcher
íi	se trouve dans	kíil	âge, année
j	se trouve dans	jépíl	coupe-coupe
ñ	se trouve dans	ñam	manger
nj	se trouve dans	njeep	pincer
ŋ	se trouve dans	ŋas	rougeole
ng	se trouve dans	nget	odeur
u	se trouve dans	kun	doigt
uu	se trouve dans	muun	larme
ú	se trouve dans	gúl	percer
úu	se trouve dans	súul	noir
y'	se trouve dans	y'aal	homme
'	se trouve dans	pe'	chèvre

Kúnsëe

Téeríi Rút won sun fi jamanaa kúruu
lamanna Israyel ra, ndaa ri bíníyú yii maañce
filoon fe, jamanii ow mínéh won biti di beh.

Téerëe won sun fi dee haala' doha-ndéem
beleb, nonte bëewí Koope ra. Di filiib baaha,
téerëe lukki won sun fi dee poka' Rút fi
Mohaba bëy faam yaali na ra, a Koope fa na
jaamiyuu bëy Israyel ra. Téerëe bílíd dee
fayuu ri pokohi baa ra : dala'te coono fa
débúu wa ñee ra, di fi Rút a pacooli Nowemi
na sayu ndan̄ka-ndan̄ka níi wa caakute yin,
lahute pes neɓ ra. Téerëe teeɓa' dee waɗti
habantuun ow a moroomi ra, a dee waɗti
lekaa ow Koope ra.

Yee lukki lah solo téerëe rë béeb nék, di límí
koy Rút : ndah kúkëyí baa daa míllë' hen ciffi

Dawit. Hém di nonte caacci Dawit raa kay,
tígí wonuun coosaani Yéésú rek, Rút fi
Mohaba ay naa capu.

Don ot uni bínëe daa lukki súul rëe, ti bee
nen : « **Yahwee** », lah sëmí uni baaha filiḅ
« Unna kofeel ra » hom dúmëení téerëe rë.
Di filiḅ « Unna kofeel ra », don ay ot iti fi
unni bëewë meeruy wa.

Yee kat bëy faam Elimelek ra

1 ¹ Jamanaa homuu lamanna af nguur ka Israyel ra, yaab hómú haalte gina. Haala' yaaba ra, lahte bëyí hómú dék Betle'em di Yudaa, kolohte bani belebi a koyyi y'aalli ana yi suute dékúté Mohap. ² Di fi bëe' hínú Elimelek, belaa hínú Nowemi ; koyyi ana ya, yínëe hínú Malon, yínëe hínú Kiliyon. 'Bëe' a bëy faami nonu tali Efarataa. Wa coosaanuu Betle'em di Yudaa. Wa homu Mohap ní ³ Elimelek húlté, Nowemi tasse a koyyi ana yi. ⁴ Koyya koorute beleb di tunjki cafaayyi bëy Mohap : belii yínëe hínú Orpaa, yínëe hínú Rút. Wa dékúté kíil sabboo daaha, ⁵ Malon a Kiliyon tahute húlúté, Nowemi tasse njuduŋ, ñakke koy ñakke y'aal.

© 1996 David C. Cook

Ñeyi Rúť tal Nowemi waali Betle'em

⁶ Nowemi hom Mohap daaha ní lahte bis, dí kelohte biti Koo-Yahwee barkelte bëewí, onte wa líjí wunte. Tígí daaha, dí canje biti bani belebbi koyyi koloh gina. ⁷ Wa beyute waala, ñéerúuté na nimlu Yudaa.

Lahuu wa waala ra nék, ⁸ Nowemi won wa tih : « Leegi tílí don saañ faam, don saañ yaayyon na. Baaha húmú baahu don koyyee ke so' húlú rë a soo na ra, Yahwee yínlë don ri ! ⁹ Di paga níi ow fi ow don na béeb lah yaali mín díi kúf kúdí ñeete waal ! » Di yabaalohte sun fi belebbi koyya na faha' taka' a wa, ndaa tunji belebba yabute looyi misikke, ¹⁰ na wonu ri tih : « Múk ! Yen nay ñéerée níi ginon. » ¹¹ Nowemi tahlite won wa tih : « Tílí don saañ faam tunje ! Yi tah don faha' ñeyi tal so' ? Kíillí sè' onlay so' biti mi lah koyyi mín don kood. ¹² Yéddí sè' don nimil faam, so' mi bitiffe kooroh. Te wuti elgee woteh bee mi ñéerë' yaal níi mi yaakaar na koy koon, ¹³ don ay kaa' kooroh a yaal kay, don seh wa a ? Daa neh koyyi so' !

Yee na pes mi ra luk bi ron dāh fap, ndah
Yahwee daa bēp af so'. »

¹⁴ Tunki belebba yabaatute na looyu looyi
misikke. Orpaa míllē' yabaaloh yabaaloo faan
pacooli, taka'te a ri saañce, ndaa Rúť tasse
kaa'te heli. ¹⁵ Nowemi won Rúť tígí daaha
tih : « Olsee Rúť ! Hússú nimilte bēy ginon a
baah yi caaccon na, fii nimil ti dī nen a ? »

¹⁶ Ndaa Rúť won dī tih : « Ngana mok na !
Ngana bek afu biti may nimil gin fun mi hel
ro ! Kottu kotti so' ; tígí hom fu may home na.
Bēy ginon nay hene bēy gin so', Koope fa na
jaamiyoh fu ra, may jaamiyee ri. ¹⁷ Tígē nay
fuu húlée rē may húlée nē, te may hacuu na.
Húl dārsaay so' a dō moos, dēmíin Yahwee
bēp af so' ! »

© 1996 David C. Cook

¹⁸ Ola' Nowemi biti Rúť canke lok biti ay ñéerée a ri, dí yedissee ri ¹⁹ wa ñéerúuté ní lahute Betle'em. Lahuu wa ra, gina béeb éempé, belebba na wonu tih : « Yaa Nowemi kaah a ? » ²⁰ Nowemi won wa tígí daaha tih : « Ngana dëeklíi sē' Nowemi^a, lah dëekíi sē'

^a 1.20 Nowemi di ébrë daa : sos-keeñ.

Maraa^b, ndah Koope fa mín béeb dë tíkké sè'
pesi dāhte. ²¹ Na húmú koloh mi dee ra mi
húmú lahte béeb, ndaa Yahwee nimlira' so'
dee a ya' holoŋ. Kon ngana dëeklíi sè'
Nowemi, ndah Koope fa mín béeb dë
súugëhté sè', tahte mi torohte. »

²² Nowemi kola' Mohap dāaha ñéerë'té Rúť
fi bëy Mohap, beleb koohi, di nimilte
Betle'em. Jamanaa ayu wa ra, tee'a' a
dalaani lec loorso.

© 1996 David C. Cook

^b 1.20 Maraa di ébrë daa : dāh.

Sifisohi Rút meey Búus

© 1996 David C. Cook

2¹ Bín fë, ðeef lahte mboko mi Elimelek
yaali Nowemi koon húmú në, hínú Búus.

Di caakke alal te ri lahte un gina. ² Lahte
bis, Rút fi bëy Mohap won Nowemi tih : « Fii
soo yedis mi pay sifisoh yaannga ya na helu
lecoh ya ra a ? Mín hen ðaa mi ot bëyí baahte
tahid so' ri. » Nowemi won ði tih : « Tílé fu
saañ koy so' ! » ³ Rút kolohte saañce sifisoh,
ðeefte ii ow na lecu meey, ði ñeete filoonni

wa, ndeke Búus mboko mi Elimelek y'aali
Nowemi koon daa laha' meeya.

⁴ Búus kola'te Betle'em acce meeya daaha
na wodoh lecoh ya won tih : « Cëlíirí këewé !
Koo-Yahwee líhë ron yeren ! » Wa lofute ri
wonu tih : « Yahwee barkela ro bal ! » ⁵ Búus
meelte njíidí cikañ fa won dí tih : « 'Belii bee
wah ? » ⁶ 'Bëe' won dí tih : « Bee belaa dék
Mohap ñéerë' a Nowemi kola' ri gini bín fë rë.
⁷ 'Di ac baabe ñanke nda ri mín ñee talli lecoh
ya sifisee raa. Te bín fë níi a ñeh, yee hílsëh
rí rë miteh yin. »

© 1996 David C. Cook

⁸ Búus won Rúť tígí daaha tih : « Síkírée mi won do yaa ow : ngana pay sifisoh meey kay ; home dee fu leboh a súrgë yí sē' beleb. ⁹ Tíké íllú tígë nē lecu meeya ra, fu ñee talli belebba na négírúu rē. Yúhé biti mi wonte súrgë yí sē' yaal biti wa ban roo ñogol. Fu sifira' raa, lah paye fu han yaadfa nehu wa ra. » ¹⁰ Tígí daaha, Rúť yedfohte kotti Búus feey, won di tih : « Fu baah yi soo na deeha ? Fu fonko so'

yi deeha so' mi doha-ndéem kep bee ra ? »

¹¹ Búus won di tih : « Mi kelohte yee pagid fu pacoolu filoon fi húlí yaalu ra. Mi kelohte biti fu kolohte gina límúu fú rë fu helte boffu a yaafu, fu acce dék filiḅ bëewí fu mësëy wëe yúh. ¹² Yahwee yínílë rë yee paḅ fu baa ra.

Yahwee, Koope fi bëy Israyel fa fu somoh dii na ra yínílë rë níi mit bal. » ¹³ Rút won di tih : « Tígí teem naa'-keeñ béeb fu teeḅpe so' ri bahaa ! Mi haayehiti liil kotti súrgë yú beleḅ, ndaa dee na wona' fu ra, onte so' doole. »

¹⁴ Laha' wahtu añ ra, Búus won Rút tih : « Éccée dee fu beḅ mbúurú fu soop misip ma yen ñam. » Tígí daaha, Rút acce tookke a lecoh ya, Búus nodte ri pep hótú. Di ñam ñamo níi wooñla'te.

© 1996 David C. Cook

¹⁵ Kola¹ ri aña di nimilte filiḅ meeya na sifisoh ri ra, Búus won súrgë yí tih : « Yédí rí píisëh ! Wuti ri píisëe hanndal ki jalla raa sah, ngana wëní ri yin. ¹⁶ Fúulí në yaannga ya jalla sah don bet feey di píi wë, te don ban dii won yin. »

¹⁷ Rúť hompe meey Búus na sifisoh níi sosad na'in. Yona' ri loorsaa písēh rí rē, peba lííffé saaku^c ¹⁸ Woca' ri ra, dī kúdté wē ginin, pacooli Nowemi otte légéyí. 'Di kúrēelēhté caan fi añi bal, yedte ri wa.

© 1996 David C. Cook

^c 2.17 Bíníyú eefa loorso yínē di ébrē : daa ganjarma kílē sabay éeyē (30).

¹⁹ Nowemi meelte ri won di tih : « Fu sifisa'
 yee béeb di woteh kan ? Fu kola' meeyi bih ?
 Koo barkela bée' baah baahi bee doo na ra
 kat ! » Tígí daaha, Rúť na anti bílíd pacooli
 biti di hómú légéyë' meey bée' në wonuu
 Búus dë. ²⁰ Nowemi béyídté uni tígí daaha
 won Rúť tih : « Yahwee fa déké' pagidi bëewë
 në pesu a yee húlú rë béeb yin wun ra,
 barkela bëyí baaha ! » Di baatte won tih :
 « Bëyí baa mboko mi yaali so' sah-sah, di
 mboko mi yen ; di non bëewë wakuu yen
 tooppitoh ra.^d » ²¹ Rúť tahlite won tih :
 « Bëe' wonte so' biti sah lah raa mi ñeye

^d 2.20 Yaal hómú húl Israyel koon te deef bani belebi liiluyti
 lah koy raa, belaa hom saamdúu yaali non tali húlëhë te
 yaha mboko mi lebohte, mín ham feey fa, saamid húlëhë
 njoot. Feey fa hómú tíkúun ow kay koon, mboko mi baa
 nay rii tose.

filoon sùrgë yí mi sifisee ní bín wocaa leja ra. »²² Nowemi won dí tih : « Eerah koy ! Lah légyée a sùrgë yí Búus beleb faraah. Fu yulaa meey ow kay koon, yin kay mín dōo naa deef. »

²³ Rúť hompe na ñéerë' a sùrgë yí Búus beleb, na sifisoh ní belaa a loorsaa meeya béeb lecute. 'Di hompe, dékké a pacooli.

Yee nee'a' Rúť kotti Búus rë

3¹ Lahte bis, Nowemi won Rúť tih : « Koy so', yi kaa' so' mi saamid dō yaal bal nda key fú neb ?² Fu yúhté biti Búus mboko mi yen maan ? 'Di mín dëe lam ! Búus fë yedis dō fi na légye a sùrgë yí rë. Síkirée, dí ay pay faadi loorsii baacaa yin sosad na'e.³ Kon yípee koloh fu yugusoh : paye fu boohoh ní fu lan, fu bekoh búubbí wunte te fu heeñ neb,

fu saañ baacaa yin ; ndaa di banan yúh biti
fu ee na ní ri ñam, han ní woc. ⁴ Di yahti
fanoh raa, lah kénsée ní fu yúh tígë fanoh ri
ra, fu pay fu béyíd úufí fu fanoh kotta. Hen
daaha raa, di fi baaha ay roo teeḅ yee wad
fuu paṅ ra. » ⁵ Rúť won Nowemi tih : « May
paṅ iña won fu so' ra bééḅ. »

⁶ Woca' Rúť rë, di kolohte saañce baacaa yi
Búus, ñeete iña won di pacooli ra bééḅ paṅke
wa. ⁷ Búus ñampe ní lowa mayce, hante ní
keeña sosse, payte fanohte hëbís gadi
loorsaa. Rúť acce ndaṅ, kúníssé nuf úufë,
fanohte kotta feey.

⁸ Búus hente bërít leelii elga yúunëhté. Di
heeltoh, ot beleḅ ! ⁹ Di won tih : « Bee wa
ḅal ! » Rúť loffe won ri tih : « Daa mi Rúť,
ḅahaa. Som so' faamu, ndah daa fu wad soo

tooppitoh. » ¹⁰ Tígí daaha, Búus won dí tih :
« Koo-Yahwee barkela ro Rút ! Fu baattee
teeḅ ḅëy faam pacoolu naa'u keeñ abeh,
filoon fi yee déḅ fu rii pagid ra, ndah fu
yíirëy tunki yaalla na : yee lahu a yee lahuy
ra béeb, fu yíirëy waa na. ¹¹ Leegi nga na
sídë' yin ! Yii nah fu so' béeb, may roo rii
pagid. ḅëy gini bee béeb yúhuté biti fu belii
júḅpé. ¹² Fu won kaah biti daa mi wad ḁoo
tooppitoh, ndaa lahte ḅëyí ee na kay, mboko
ki bani pacoolu daa lukki leḅa'. ¹³ Fu mín
díidë' caan fi elga deh, Koo yíil káy rëe yen
yúh nda ri ay paḅ yee wad ḁoo na ra. ḁi tah
ri raa, fu saañ a dí ; dí tahay raa nék, daa mi
gap ḁo ri di tii Yahwee fa ot yen na ra biti
may paḅ yee wad ḁoo na ra. Bee tas ḁa,
fanee fu nee' níi Koo yíil. »

¹⁴ Rút yeeltee nee' kotti Búus daaha ní hagadin, di yíppée koloh balaa ow yúhsë' rí, te daa ri yee faha' Búus dë koon, ndah di fahaay biti ow yúh biti Rút acce daaha.

¹⁵ Búus won di tih : « Nísé ndímëe lamboh fu ra fu ham di híin. » Rút níssé ndímëe hampe, Búus natidte ri anndaar loorso pëenë, ente ri wa, di nimilte ginin. ¹⁶ Laha' Rút faam ra, pacooli Nowemi meelte ri won di tih : « Dín fë mënté díh koy so' ? » Tígí daaha, Rút bílídte rí iña pagid di Búus dë béeб, ¹⁷ tíkké sun won di tih : « Daa ri on so' anndaarri loorso yi pëenë yí y'eh, won ti mii nimil doo na a ya' holoj. » ¹⁸ Nowemi won di tígí daaha tih : « Home dee ñol nék fu sehe yee nay míllée yaa ra. Búus ii tal yin kay te léjéntéeh yii bee woteh fee Koo beh ! »

© 1996 David C. Cook

Búus tíbpé nuf

4¹ Filiḅ fi ḡaaha bééḅ, Búus payte tookke
këemë di haalaani gina. Mboko mi
Elimelek fa na wona¹ Búus biti daa luk dīi
leboh ra, ñeete daaha faf. Búus yeeltee rii
dëek won dī tih : « Lahe dee noo ḡaal-kowa

fu took. » 'Bëe' acce tookke. ² Búus dëkké
 baha sabboo gina ac wa dëefa' gonla. 'Bëewë
 ayute tookute. ³ 'Di won mboko mi Elimelek
 tih : « Fu yúhté biti Nowemi acce Mohap fa
 maan ? 'Di hom yaayi feey fi mboko mi yen
 Elimelek, ⁴ mi antee won caa mi won dō
 baaha fii baha yi yeh a fii bëewí kayya dee
 béeb, mi meel ro nda fay ri lom raa. Fu caŋ
 biti daa fu wadti tosa feey fa raa, page ri,
 henay baa fu won so' baaha. Henay dō hen
 so' rek, ndah daa mi ñee talu. » 'Bëe' won dī
 tih : « Mi faha'te tosi meeya kay ! » ⁵ Búus
 tahte won dī tih : « Fu lom meeya Nowemi na
 raa, fay beyaaloh Rút fi bëy Mohap beleb,
 beleb húldë, nda meeya banti koloh ya' bëy
 faam yaalee ke ri húl rë. » ⁶ 'Bëe' won tígí
 daaha tih : « Yaha baaha raa mi dukite balaa

alal mi so' ay tasaaree. 'Do fi baa tose fu beb
di tígí sè', so' mi mínéh baaha. »

⁷ Filoon koon di Israyel, lah yii ay tosu toso
mbée ay lofrantuu lofrantoo raa, hom henuu
deh : ow yínë beya' kodi ñafadi yed' bëyí
yínëe, wa poka' ri daaha, doyte seede. ⁸ Yii
baa tahte níi na won bée' biti lah Búus tosa
meeya ra, di níssé kot ñafadi, yedte ri Búus.

⁹ Tígí daaha, Búus won baha ya a bëewë
homu tígë rë tih : « Yii Elimelek a koyyi :
Kiliyon a Malon daa húmú lahuu ri béeb, mi
lompe wa Nowemi na fíi yën woteh ee ; don
seede. ¹⁰ Mi beyaalohte Rút fi bëy Mohap
beleb bal, beleb Malon húldë, nda hen daaha
raa feey fa tas tali húldë, di lah séttí nay rii
yeeluu filiíb fi koy-yaayyi, séttë lah un gina.
Don seede di yii baaha bal. » ¹¹ Tígí daaha,

baaha ya a bëewë homu tígë rë béeb wonu
tih : « Fun daa seedeyu ri ! Koo-Yahwee
barkela belaa nay haale faamu ra ; di mada
Rasel a Leyaa ya bëy Israyel coosaanuu waa
na ra ! Alal mu baataa baatoo filiḅ tali
Efarataa, tiwu yúhú filiḅ Betle'em béeb !
¹² Yahwee ona ḁoni belii bee njoboot gaan,
faamu mada' faam Peres koon, koy Yudaa a
Tamaar nen ! »

Límí Obet, ciffi Dawit

¹³ Tígí daaha, Búus bebpe Rút hente belebi.
Koo-Yahwee barkelte Rút, di pokke loo, lahte
koy yaal. ¹⁴ Belebbi bëy Betle'em wonu
Nowemi tih : « Yahwee daa mit sím ! Woteh
fee Koo beh, di kúdté koy ki nay roo
tooppitee. Démíin bëy Israyel béeb keloh
tiyi ! ¹⁵ Di ay lofis pesu, keeñu yëellëh, di kúḁ

dë yee talla' fu pesu ra. 'Beleb koohu gén koy
yaal paana doo na, ndah faha'a faha' ro ri
ra, a yee límdë' rë rí koy yaal ra. » ¹⁶ Nowemi
bebpe kúkëyë boppe ri, kodte ri. ¹⁷ 'Belebba
wani dékú rë topuu tih : « Nowemi lahte
koy ! Nowemi lahte koy ! » Wa yerute kúkëyë
tii Obet. Obet fi baa daa lím Yéssée, boffi
Dawit.

© 1996 David C. Cook

Coosaani Dawit

- ¹⁸ Yee daa tii yi bëewë coosaana' Dawit,
dala'te Peres ra : Peres daa lím Hesron,
¹⁹ Hesron límpé Ram, Ram límpé Aminadap,
²⁰ Aminadap límpé Nahson, Nahson límpé
Salma, ²¹ Salma límpé Búus, Búus límpé Obet,
²² Obet límpé Yéssée, Yéssée límpé Dawit.

Unna kofeel ra

loorso : Peppa man pep bele nen. Hom yugusuu mbúurú.

Yahwee : Daa ri tiya na húmú dëekúu bëy Israyel Koope ra.